

TARTU ÜLIKOOL
HUMANITAARTEADUSTE JA KUNSTIDE VALDKOND
USUTEADUSKOND

Aet Arula-Piir

VALGAMAA USUÜHENDUSTE VÕRGUSTIKU KÄIVITAMINE JA LIIKMESKONNA NING
PARTNERORGANISATSIOONIDE OOTUSED SELLELE

Praktiline magistripjekt

Juhendaja

Kaido Soom, Dr.theol

Valga 2021

Sisukord

Sissejuhatus	3
Metodoloogia	4
Võrgustikud ja arengudokumendid	5
Võrgustiku käivitamine kui huvikaitse korraldamine	8
Võrgustiku loome – kaasamise alused	10
Võrgustik ja partnerlus omavalitsusega	12
Usuühendused ja inimeste igapäevaelu	13
Võrgustiku loomise protsessi kirjeldus	15
Kaardistuste tulemused	17
Valgamaa usuühenduste võrgustiku tegevuspõhimõtted strateegia sisendina	20
Praktilise töö järeldused	21
Kokkuvõte	23
Allikad ja kirjandus	25
Summary: Actuation of the Network of religious associations of Valgamaa and expectations of its members and partner organizations	27
Lisa 1 Küsimustik usuühendustele. Küsimustik partneritele	29
Lisa 2 Valgamaa usuühenduste koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 07.04.2021	30
Lisa 3 Valgamaa usuühenduste ja partnerite koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 19.04.2021	35
Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks	38

Sissejuhatus

Käesoleva töö autor on ligi kümme aastat töötanud erinevate Valgamaa vabaihenduste, kogukondade ja koostöövõrgustikega. Kokkupuuteid on olnud nii nendega, kes tegutsevad vaid kitsa sihtrühma huvides kui ka oma tegevuse laiemat kõlapinda nägevate organisatsioonidega. Üldistatult saab iga inimene panustada nii enda kui teiste heaolusse üksikisikuna või organisatsiooni tasandil rääkides kaasa, kuidas asjad peaksid käima. Üksikisikute ja väikeste organisatsioonide hääli aga ei pruugi üksi kaugelt kosta. Seetõttu on oluline sarnaste eesmärkidega ühenduste koondumine ja koostöös muutuste poole liikumine.

Eesti Vabaihenduste Liit kirjeldab Eesti kodanikuühiskonda kui „kõiki inimesi huvide ja võimete kohaselt kaasavat osalusühiskonda, mis hõlmab inimeste omaalgatuslikku koostööd oma huvide järgimiseks ning avalike asjade arutamises ja otsustamises osalemiseks, samuti seda koostööd võimaldavaid ühendusi, võrgustikke ja institutsioone“ (Hea Kodanik 2021). Kodanikuühiskond tähendab suutlikku avalikku sektorit, tugevat erasektorit ja aktiivset kolmandat sektorit.

Arvet pidava registri andmetel on 16. juuni 2021 seisuga Eestis üle 22 000 mittetulundusühingu ehk vabaihenduse ja neist 569 on usulised ühendused. Valgamaakonnas tegutseb 23 kogudust (e-Äriregister 2021). Vabaihendused tegutsevad eesmärgipäraselt – kõigil neil on huvi midagi muuta, parandada, seista oma liikmete huvide eest või tutvustada oma maailmavaadet laiemalt, nii ka usuühendused. Oma huvide kaitse ja panus ühiskonna parendamisse on kaalukam kui ühendused koonduvad ja moodustavad nii valdkonnapõhiseid kui ka –üleseid võrgustikke.

„Valgamaa kui ääremaa nõrkusteks on inimressursi vähesus, spetsialistide puudus, teenuste osutajate kadumine ja piirkonna nõrk ühtsustunne. Kogukonnad jaandid on küll sisemiselt tugevad, kuid piirkonnaülest koostööd tehakse omavahel vähe. Eeltoodust tulenevalt on piirkonna olukorra parandamisel võtmesõnadeks inimressursi potentsiaali ärakasutamine, teadmiste levikule kaasaaitamine ja ühistegevuste soodustamine elukeskkonna kvaliteedi parandamiseks“ (Valgamaa Partnerluskogu strateegia 2021, lk 30). Seega on eelkõige väikemaakondade elukvaliteedi ja heaolu säilitamine piirkonnas tegutsevate arendusorganisatsioonide koordineerimisel väga olulise tähtsusega.

Käesoleva töö praktilise osa ülesanne on käivitada Valgamaal tegutsevate usuühenduste võrgustik. Regulaarselt kokku saama hakkava võrgustiku tegutsemise eesmärkide, tegevussuundade ja põhimõtete kokkuleppimiseks kaardistatakse ja analüüsitakse

liikmete ootused, luuakse ühine inforuum, koostatakse sisend strategiadokumendile ning kaardistatakse ja analüüsitakse võrgustiku partnerorganisatsioonide ootused võrgustikule.

Töö kirjalik osa kirjeldab, millest on tekkinud vajadus taolise võrgustiku käivitamiseks, millised riiklikud ja kohaliku omavalitsuse tasandi arengudokumendid eeldavad ja soosivad võrgustiku loomist, annab ülevaate huvikaitse, kaasamise ja partnersuhete loomise ning hoidmise teoreetilisest raamistikust. Lisaks kirjeldab praktilise osa läbiviimist, kaardistuste analüüside tulemusi ja sisendit strateegiaks.

Töö protsessi kirjeldus ja käivitunud võrgustik saab olla eeskujuks või töövahendiks ka teistes väikemaakondades sarnaste koostöövõrgustike ellukutsumisele. Seetõttu on oluline järgnev metodoloogia kirjeldus, millistest põhimõtetest lähtuvalt on praktilisi tegevusi planeeritud.

Metodoloogia

Käesoleva töö teoreetilises kirjalikus osas kirjeldatakse võrgustike loomise vajalikkust ja antakse ülevaade maakonnas juba tegutsevatest organisatoorsetest süsteemidest. Usuühenduste võrgustiku käivitamise protsessi kirjeldusele eelnevalt tutvustatakse, milliseid meetodikaid on jälgitud ja rakendatud võrgustiku loomisel, partnerite leidmisel ning selgitatakse, miks on oluline järgida kaasamise hea tava meetodikaid.

Töö praktiline osa sisaldab ankeetküsimustike koostamist ja vastuste analüüsi: arendusorganisatsiooni töötajatega koostöös valmis kümne avatud vastusega küsimustik usuühendustele, mis kaardistab ühenduste senise tegevuse kogukonnas, ootused võrgustikule ning vajadused, mille täitmisel eeldatakse partnerorganisatsioonide tuge, samuti millist valmisolekut ühendused näevad võrgustikku panustamisel. Teine eraldiseisev avatud vastustega küsimustik koostati partnerorganisatsioonidele, milles uuritakse nende senist koostöökogemust usuühendustega, kaardistatakse ootusi võrgustikule ning vajadusi, mille täitmisel eeldatakse usuühenduste tuge, samuti millist valmisolekut partnerid näevad võrgustikku panustamisel. Küsimustiku vastuste põhjal valmib koond, mis on aluseks võrgustiku strateegia väljatöötamisel.

Järgmise praktilise töö etapina toimus võrgustiku kokkukutsumine, töö- ja infokoosolekute korraldamine. Koosolekutel lepidi arutelude käigus kokku võrgustiku esmane eesmärk ja tegevused, arutleti läbi kaasatavate partnerite nimekiri. Kõik koosolekud protokolliti ning iga koosoleku järgselt saadeti protokoll kõigile liikmetele. Koosolekute

tulemusel valmis kirjalik tegevuskava. Töö autor koostas sooviavalduste põhjal infolisti ning koondas võrgustikku puudutava info maakonnaportaali alamlehele aadressil <https://valgamaa.ee/uldinfo/valgamaa-omavalitsuste-liit/usuuhenduste-vorgustik/>. Kõik seal avaldatud andmed jäävad avalikuks kasutuseks asjast huvitatuile.

Võrgustikud ja arengudokumendid

Riiklikul tasandil töötatakse välja mitmeid arengudokumente, et süstematiseeritult organiseerida ja arendada ühiskondlikku elu. Arengukavad, -programmid ja –strateegiad keskenduvad oma valdkonnast lähtuvalt elu kitsaskohtadele lahenduste leidmisele ja pikema tegevusplaani väljatöötamisele. 2017. aasta haldusreformi eelselt koostasid kohalikke arengudokumente kohalikud omavalitsused ja maakondlikke maavalitsused. Haldusreformi järgselt on jätkuvalt kohalikel omavalitsustel kohustus koostada valdade ja linnade arengukavasid, kuid omavalitsuste liitmise tulemusel on ka nüüd, ligi kolm aastat hiljem märgata siin raskusi – ametnike töökoormus suurenes ning piirkond, millest tuli ülevaade anda ja tegevusi planeerida muutus, kuid olude tundmaõppimiseks antud aeg ei olnud asjaoludega kurssiviimiseks piisav. Paralleelselt haldusreformiga toimus riigireform, mille käigus kaotati maakondadest maavalitsused, millede ülesanded delegeeriti maakondlikele arendusorganisatsioonidele, tavaliselt omavalitsuste liitudele, millede ülesandeks sai koordineerida omavalitsuste ülest maakondlikku arendustööd. „Eestis ei ole ka toimivat kohaliku omavalitsuse regionaalhalduse süsteemi. Kohalike omavalitsuste pehme (sh vabatahtlik) maakondlik koostöö ei taga nende sisulist rolli regionaalpoliitika ja -arengu küsimustes. Maavalitsuste likvideerimise järel on küll omavalitsustel mõned kohustuslikud maakonnatasandi koostööülesanded: maakonna arengukava koostamine, tervisedendus, turvalisusnõukogud, ettevõtlusarendus läbi MAK-de. Samas nende ülesannete täitmise formaadid on killustatud - delegeerimine maakondlikule omavalitsusliidule, arenduskeskusele, nende kombinatsioon. /.../ Väga vajalikul, kuid siiski pigem abstraktsel, arengukava tasandil on keeruline regionaalselt ühtlase ja tasakaalustatud arengu saavutamine. Regionaalse arengu suunamine ja eri valdkondade poliitikate sünergia tuleks tagada võimalikult konkreetsete tegevuste ja poliitikatega“ (Kattai, Lääne, Noorkõiv, Sepp, Sootla, Lõhmus 2019, lk 36-37).

Koostöös erinevate ministeeriumitega moodustati maakondlike arenduskeskuste poolt ümarlaudu ja nõukogusid, näiteks Siseministeeriumi eestvedamisel kutsuti kokku

siseturvalisuse nõukogud, mis tegelevad nii kitsamas kui laiemas tähenduses kogukondliku turvalisuse ja elanike heaolu teemadega maakonnas ning sinna kuuluvad kohalike omavalitsuste, riigiasutuste ja ka kogukondlike organisatsioonide esindajaid. Maakonniti võivad taoliste nõukogude liikmed erineda, kuid näiteks Valgamaal on nõukogus esindatud kolme omavalitsuse asevallavanemad, Kaitseliidu, Politsei, Päästeameti, Maanteeameti, Punase Risti, Keskkonnaameti, Külaliikumise Kodukant ning kohaliku haigla ja noorsootöökeskuse esindajad (Tervise ja turvalisuse nõukogu 2021).

Et ka kohalikud kogudused saaksid ka liituda selliste maakondlike koostöövõrgustikega ja arutada kohalike omavalitsuste ning usuliste ühenduste koostööd tervist, turvalisust ja heaolu toetava elukeskkonna kujundamisel pöördus Siseministeeriumi palvel Priit Rohtmets augustis 2018 käesoleva töö autori kui tollase võrgustiku koordinaatori poole, et korraldada kohtumine usuühendustega, nimetamaks siseturvalisuse nõukogusse ka usuühenduste esindaja. 18. septembril toimuski ümarlaud, kuhu olid kutsutud maakonna siseturvalisuse nõukogu liikmed ning 23 maakonnas tegutseva usuühenduse esindajad. Kohtumine täitis oma eesmärgi ning Valga Betaania Baptistikoguduse esindaja valiti nõukogu liikmeks (Valgamaa turvalisuse nõukogu protokoll 01.10.2018).

Ümarlaua arutelu käigus ilmnas, et osalevad kogudused on teinud koostööd erinevate kontsertide ja teiste kultuurisündmuste korraldamisel, kuid puudub info millega tegeletakse nii omaalgatusliku ja suures osas vabatahtliku tegevuse kaudu kogukonna kultuuri-, haridus-, sotsiaal- ja noortetöö edendamises. Samuti ilmnas teiste nõukogu liikmete teadmatus, millised on koguduste tegevused lisaks jumalateenistuste läbiviimisele. Koosoleku tulemusel leiti, et on vajadus kutsuda kokku usuühenduste maakondlik võrgustik, mis oleks suunatud praktilisele koostööle ühisürituste korraldamisel, väljapoole suunatud diakooniatööks ja partneriks teistele organisatsioonidele ning omavalitsustele kogukondliku elu korraldamises (Valgamaa turvalisuse nõukogu protokoll 01.10.2018).

COVID-19 viirusest tekkinud eriolukorraga on ilmnunud veelgi tugevamalt vajadus sotsiaalvaldkonnas tegutsevate asutuse praktiliseks koostööks ning Siseministeerium on sõlminud maakondlike arendusorganisatsioonidega lepingud turvalisuse nõukogude töö jätkamiseks. Samuti on valminud mitmed riiklikud arengudokumendid, mis eeldavad erineva võrgustikutöö tegevusi, näiteks toob Siseturvalisuse arengukava 2020-2030 olulisemate tegevussuundadena välja ennetus- ja koostöö tegemise valdkondade vahel senisest mõjusamalt; kogukonnakesksel lähenemisel ja võrgustikutööl põhinevate püsivate koostöövormide kasutamise (Siseministeerium STAK 2020 lk. 16-18).

Sarnaselt eelnevaga rõhutab Kodanikuühiskonna programm 2021-2024 „kogukonnakeskset lähenemist kui arusaama ja tööviisi, mille kohaselt selgitatakse välja probleeme ja leitakse neile lahendus koos sihtrühmadega (kogukondadega), pöörates suuremat tähelepanu kogukondade võrgustamisele ja eri osaliste koostööle“ (Siseministeerium KODAR 2020, lk 9).

Valga maakonnas tegutseb mitmeid koostöövõrgustikke: Otepää ja Valga vallas on umbes aasta tegutsenud kogukondade võrgustikud, mis koondavad eelkõige külaseltside eestvedajaid ja külavanemaid eesmärgiga korraldada ühissündmusi ning olla huvigruppe koondavaks partneriks kohalikule omavalitsusele. Otepää valla kogukonnad on ühise tegutsemise soodustamiseks loonud ka katusorganisatsiooni Otepää Külade ühendus ning aktiivsete eestvedajate toel on nendest kujunenudki omavalitsuse partner (Otepää Külade Ühendus 2021). Valga valla kogukondade võrgustik on veel käivitamisjärgus ja sama suurt ühtsustunnet kui Otepääl on raske saavutada valla sisese suure hajutatuse tõttu. Siiski jätkatakse võrgustiku jõustamisega, eestvedajaks vallas töötav kogukondade spetsialist (Valga valla kogukonna võrgustiku arendamine 2021).

Ametialastest kohustustest tulenevalt toimetab maakonnas tervisenõukogu, kuhu kuuluvad kolme valla asevallavanemad, Maanteeameti, Päästeameti, Politsei, Punase Risti, Kaitseliidu, Terviseameti, Keskkonnaameti, noorsootöökeskuse, arenduskeskuse ja tervist edendavate lasteaedade ja koolide esindajad. Tervisenõukogu tegutsemise ülesandeks on koondada omavahelist infot ja korraldada rahvatervise alaseid koostöösündmusi. Tervisenõukogu töö on tulemuslik, kuna on loodud ühine inforuum ja korraldatakse üheskoos läbi viidavaid sündmusi (Tervise ja turvalisuse nõukogu 2021).

Osaliselt ametialastest kohustustest tulenevalt, teisalt vabatahtlikkusel põhinevalt ning hea võrgustikutöö näide on maakondliku noorsootöö alane koostöövõrgustik, mida veab eest Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla. „Tankla eesmärgiks on läbi noorsootöökeskuse loomise arendada ja toetada noorsootöövõrgustiku erinevaid osapooli ning nende tegevusi, tagamaks noorte ja noorsootöötajate huvide esindatuse Valga maakonnas ning selle omavalitsustes“ (Tankla 2014). Organisatsioon loodi 2010.a. esialgu grupi noorsootöötajate poolt esialgse sooviga tagada ühtne infovahetus ja alused noorsootöö korraldamiseks. Praeguseks on maakonna kõigis kolmes linnas nõuetele vastavad ning omavalitsuste alluvuses tegutsevad noortekeskused, millede haldusalasse kuuluvad ka väiksemate asulate noortetoad. Võrgustikuna aga omab Tankla hoopis suuremat kaalukust kui vaid noortekeskuste ja nende töötajate koordineerimine. Tankla liikmeskonda kuulub 44 liiget, nende hulgas erinevate ametkondade esindajad: noorsootöötajad, ettevõtjad, KOV asevallavanemad, Töötukassa

esindaja, arendusorganisatsioonide töötajad, koolide huvijuhid, õpetajad, politseinikud, koolitajad, kaitseliidu liikmed ja kaitseliidu noorteorganisatsioonide noortejuhid. MTÜna tegutsev organisatsioon koolitab laagrikasvatajaid, andis välja noorte maakondlikku ajalehte, koordineerib noorsootöötajate ja noortega tegelejate võrgustikku, korraldab maakonnas 12-26 aastaste noorte vabatahtliku tööd ja on välja töötanud ka vabatahtliku passi, veab eest maakonna noorsootöö strateegia koostamist ja kaasajastamist, korraldab mitte õppivate ja mitte töötavate noorte (NEET noorte) nõustamist, kuulub välisvabatahtlike võrgustikku ning koostöös partneritega viiakse läbi igasuviseid mitmesaja osalejaga noorte suvelaagreid, töömalevat ning maakondlikku noorte haridusmessi (Tankla 2014).

Tankla on välja töötanud tegutsemise aluseks olevad eetilised põhimõtted ning kogu liikmeskonda koheldakse võrdsetel alustel hoolimata sellest, kas tegu on valdkonna spetsialistidega või mitte. Tõsi, selliste standarditega võrgustiku käivitamiseks ja töös hoidmiseks on kulunud kümme aastat, kuid Tankla toimimine saab olla etaloniks usuühenduste võrgustiku käivitamisel.

Võrgustiku käivitamine kui huvikaitse korraldamine

Usuühenduste võrgustiku käivitamise puhul on esmalt tegu tingimuste loomisega ühe valdkonna ühenduste kommunikatsiooni ja koostöö soodustamisel, teisalt on see võimalus tegeleda maakonna piires usuühenduste huvikaitse, ehk eestkostega, mis hõlmab sihtrühmade, teema või piirkonna huvide, väärtuste ja õiguste esindamist ja kaitsmist, mis omakorda võibki kujuneda võrgustiku toimimise üheks (alam)eesmärgiks. Võrgustiku kokkukutsumisega kaasneb ootuste, vajaduste ja seniste kogemuste kaardistus, mis kokkuvõtvalt oma osaks tegevuskava koostamisele. Tegevuskava usuühenduste võrgustiku puhul aga ei tähenda ainult planeeritavate tegevuste kaardistust vaid sisaldab ka eesmärki, ehk visiooni, ehk millist olukorda soovitakse saavutada ja missiooni, ehk tegevuste otstarvet. Võimalike tulevaste partnerite vajaduste, ootuste ja seniste kogemuste kaardistamine aitab aru saada, milline on keskkond, kus tegutsetakse. Kaardistuse mõte aitab otsustada, kuidas paremini eesmärki saavutada, täpsemalt, milline on hetkeolukord, mis vajaks muutmist ja parandamist.

Usuühenduste huvikaitse võrgustiku loomise kirjeldamisel kasutab töö autor Urmo Kübara käsiraamatut „Hea huvikaitse. Kuidas kaasata liitlasi ja mõjutada otsuseid?“. Käsiraamat toob välja, et tavaliselt on eestkostetöö eesmärgiks üks või mitu järgmisest loetelust: mingi konkreetse otsuse (muutmise) saavutamine või ärahoidmine; inimeste

käitumise ja hoiakute muutumise saavutamine ning kodanikuühiskonna ja demokraatia tugevdamine üldisemalt, seega on võrgustikul ka ülesanne määratleda oma tegevust eesmärgi ulatus (Kübar 2011. Lk.19). „Lähtuvalt initsiatiivi allikast võib vabaiühenduse eestkostetegevusi jagada algatavateks ja reageerivateks. Esimesel juhul tuleb vabaiühendus sõnumiga välja omal initsiatiivil, näiteks et tõmmata tähelepanu mõnele teadvustamata probleemile või tõstatada muid enda meelest olulisi küsimusi. Reageeriv eestkoste tähendab, et ühendus vastab kellegi teise algatusele, näiteks arutlusel olevale eelnõule, tehtud avaldusele vms. Mõistlik on kasutada mõlemat – olla teadlik oma sihtrühma või valdkonna jaoks olulistest küsimustest ning neid tõstatada, samas olla valmis ja suuteline reageerima ka teiste algatustele“ (Kübar 2011. Lk.23). Usuiühenduste võrgustiku käivitamise puhul on oluline valla- ja maakonna tasandil teadlikkuse suurendamine olukorrast, kus usuiühendused on tihedalt seotud tunduvalt suurema teemade valdkonnaga kui oma liikmeskonna usuelu korraldamine. Samuti asjaolu, et usuiühendustel on pädevus pakkuda tugitegevusi partnerina avaliku sektori allasutustele.

Kellegi huvide eest seismise eeldus on tema põhjalik tundmine. See tähendab, et igal võrgustikku kuuluval ühendusel peab olema selge, millega tegeletakse ja millega mitte ning miks on vajalik võrgustikku kuulumine. Võrgustiku liikmete ootused teistele ja ootused neile endile peavad olema vastastikku teada, kattuvad ja tunnustatud. Võrgustikku saavad kuuluda vaid võrdsed partnerid ning tegutsemise põhimõtted üksteise väärtushinnanguid arvestavad. Võrgustikku kuuluvuse üks alustalasid on võrdne partnerlus, seega ühiste huvide kaitsel ei saa olla alluvussuhteid ning võrgustiku kui vabama koostöövormi puhul käib liitumine ja sealt lahkumine väga kergesti. Seega võrgustikuga liitumine ning sealt lahkumine peab olema seotud eelkõige kuulumisvajadusega ning sooviga panustada, mitte mingisuguste muude rangete regulatsioonidega. Võrgustiku töö käigus selgub, kas usuiühendused otsustavad rangelt kuulumise võrgustikku määratleda oma tegevusvaldkonnaga või leitakse, et tegu võib olla ka usuiühenduste ja nende partnerorganisatsioonide võrgustikuga, kellel on sarnased huvid ja eesmärgid. Ka selline võimalus pole välistatud, oluline on leida sel juhul sobivad liitlased, küsides, keda ja kuidas valdkondlik teema võiks puudutada ning kellel võiks selles või sarnastes küsimustes olla kasulikke oskusi, teadmisi või kogemusi. Samuti tuleb arvestada, milliseid neist tõesti vaja on ja kui paljude liitlastega suhtlemist suudaks ära hallata (Kübar 2011. Lk.19-23).

Võrgustiku loome – kaasamise alused

Ühe, ehk kõige olulisema aspektina usuühenduste võrgustiku käivitamisel on lisaks koostööle võimalus panustada arengudokumentide loomesse. Arengudokumendid sisaldavad visiooni sellest, kuidas sidus kogukond toimib. Omavalitsuste arengukavade koostamisse on küll valdkondade esindajaid kaasatud, kuid tegelikkuses ei omata ülevaadet partnerite tegevusest, ei nähta koostöökohti. Sellest tulenevalt võib tekkida kaasamisväsimus – käiakse koos ja arutletakse, kuid reaalselt on tulemusi vähe – raisatud aeg ja raha, usaldamatus ja sellest tulenevalt küünilisem ja skeptilisem suhtumine edaspidistesse kaasamistesse. Tihti tekib selline olukord arvamuste paljususe tõttu – erinevate valdkondade esinejad küll kuulatakse ära, kuid ettepanekute rägastikus orienteerumatuse tõttu jõuavad neist vaid vähesed arengudokumenti kirja. Seetõttu on vajalik juba planeerimisprotsessis jälgida kaasamise head tava, hoida usaldusväarsust, arvestada arvamusega ka tegelikkuses (Kübar, Hinsberg 2014, lk 12-13).

Kaasamise aluste selgitamisel on töös abiks Urmo Kübara ja Hille Hinsbergi koostatud juhend „Kaasamine avalikus sektoris ja vabakonnas, “ millest lähtuvalt on eeltoodud näite tuumaks probleem, mida lahendada, või alge, mida arendama asutakse – see peab olema piisavalt paljudele erinevate teadmiste-oskustega inimestele oluline ja põnev. „Panustamise võimalus peab olema lihtne ja ladus ning võimaldama kiiret tagasisidet. Ka peavad eksisteerima mehhanism ja reeglid, kuidas sadadest või tuhandetest üksikutest kildudest tekib ühine “produkt”“ (Kübar, Hinsberg 2014, lk 23).

Heaks kaasamiseks on vaja midagi enam kui valitsuse määrust strateegiliste arengukavade koostamisest ja täideviimisest või Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsioonist, seetõttu oleks mõistlik järgida head kaasamise tava ja kogemuspõhiseid juhendeid. Koostöö ja tegevuste tulemuste saavutamiseks loeb kaasamise kvaliteet, mitte kvantiteet – loodavasse võrgustikku ei pea kuuluma kõik maakonna usuühendused, võrgustikuga liitumine ja sealt lahkumine peab jääma lihtsasti teostatavaks, kuid asjaosalistel peab olema huvi võrgustiku töösse olla kaasatud, seega peab võrgustikul olema kindel tegevuskava, valmidus kiireks reageerimiseks olukorrale vastavalt – mis omakorda tähendab kompetentsi, usaldust, ressursse. Alati on mõistlik otsuse ettevalmistamise algetapis ka võimalikelt huvitatutelt küsida, kas üldse ja kuidas nad osaleda soovivad. Need, kes ei soovi aktiivselt osaleda, on rahul info saamisega. Neile, kes on

sügavamalt huvitatud ja soovivad enam panustada, tuleb tagada osalemise võimalus (Kübar, Hinsberg 2014, lk 17-23).

Juhendil põhinevalt on kaasamiseks võimalusi mitmeid:

informeerimine, mille käigus antakse objektiivset ja tasakaalustatud infot, mis võimaldab mõista probleemi, lahendusvõimalusi ja/või tehtud otsust;

konsulteerimine, mis annab tagasisidet ja küsitakse ettepanekuid ettevalmistatud analüüsile, lahendusi ja eelnõusid;

koostöö seisneb vastastikuses suhtlemises ja arvestamises kogu protsessi vältel alates otsuse väljatöötamise kavatsusest kuni otsuse tegemiseni;

partnerlus seisneb pidevas mõlemapoolses koostöös erinevates otsustusprotsessides, ka mitteametliku suhtluse vormis;

võimustamine tähendab juhtiva rolli andmist osalejatele koos kõigi selleks vajalike vahendite ja õigustega (Kübar, Hinsberg 2014, lk 18).

Kasutades eeltoodud kaasamise võimalusi saab määratleda ka tegevusi. Esmalt kirjeldada usuühenduste võrgustiku tegevusi ja eesmärki, käsitletavaid probleeme ja visiooni, mida on võimalik saavutada. See eeldab aga, et eesmärk on ühtviisi arusaadav kõigile osalistele. Eesmärgi seadmisest saavad alguse järgmised valikud: keda on vaja lisaks kutsuda osalema, milliseid tegevusi plaanida ja meetodeid kasutada, kui palju aega ja ressursse see nõuab. Teiseks on oluline koguda ideid ja prognoosida väljapakutud ettepanekute lahenduste mõju. Kolmandaks on oluline selgitada, kas tehtud ettepanekud aitavad probleeme lahendada. Neljanda tegevusena tuleks pakutud ettepanekutest teha valik, mis on reaalselt teostatav ja langetada vastavad otsused. Ning viiendaks tuleb langetatud otsused ellu viia, nende täitmist kontrollida ja hinnata tegelikku mõju. (Kübar, Hinsberg 2014, lk 33-34).

„Igasuguse kaasamise puhul on oluline arvestada, et vastastikused ootused on teada, kattuvad ja tunnustatud, muidu on tulemuseks pettumused ja tülid, millele kulub mõttetult aega ja energiat. Kui vastastikused ootused ei kattu, maksab mõelda, kas ootusi ja tegevusi annab kohandada või siis on targem sõbralikult lahku minna“ (Kübar, Hinsberg 2014, lk 52). „Mida põhjalikum on esimene kontakt ja selgemad tegutsemise põhimõtted, seda ladusam on hilisem koostöö. Ning siiski avaldavad kaasamise meetodid lõpptulemusele võrratult vähem mõju kui näiteks kontekst, milles kaasamine toimub, usaldus partnerite vahel, põhjalik plaanimine või ladus ja avatud kommunikatsioon“ (Kübar, Hinsberg 2014, lk 56).

Kommunikatsioonivõimalustena on töös varasemalt märgitud maakondliku usuühenduste infolisti koostamine – ka infolistide kasutamiseks on vaja eelnevaid kokkuleppeid – kes, millal ja millisel põhjusel kirju saadab, et tänases info ülekülluses oluline

adressaatideni jõuaks. Seetõttu jääb loodavas võrgustikus kindlasti oluliseks ka otsesuhtlemine, olgu see siis e-kirjade, telefoni või kohtumiste teel. Otsesuhklus on hea viis infot saada ja oma ettepanekuid teha, küsimused saavad kohe vastuse. Läbipaistvuse huvides oleks otsesuhtluse rakendamine siiski vajalik eelkõige kiirete ja vastust mitte saanud küsimuste lahendamisel (Kübar, Hinsberg 2014, lk 66). Usuühenduste võrgustiku puhul tähendaks eeltoodu infolisti kasutamist üldisema suunaga teabe edastamise, näiteks koosolekute kokkukutsumist või info jagamist näiteks maakondlike taotlusvoorude avanemise kohta. Otsesuhklus tähendaks aga konkreetseid infopäringuid ja personaalset suhtlust võrgustiku liikmetega.

Võrgustik ja partnerlus omavalitsusega

Üldiselt nähakse vabaühenduste partnerlust avaliku sektoriga ühest küljest üsna reguleeritud valdkondades: sotsiaalteenuste, huvihariduse, spordiklubide, kultuuriseltside, noorsootöö ja külaseltside tegevuse korraldamises. Ning võimalusi partnerluse määratlemisel on kolmesuguseid: lepinguliste suhete kaudu teenuse ostmise, vara kasutusse andmise teenuse osutamiseks ning tegevustoetuste või projektide kaudu ühekordsete toetuste jagamine. Tegelikult on vabaühenduste ja omavalitsuste koostöö korraldamiseks mitmeid teisigi võimalusi (Lember, Parrest, Tohvri 2011, lk 13).

„Võrdne partnerlus annab võimalusi, kuidas avalike teenuste pakkumisel kasutada kaasaegset oskusteavet ja uusimaid lahendusi. Samal ajal on paljud just vabaühenduste pärusmaaks peetavad avalikud teenused sellised, kus teenuse sisulise vajaduse ja olemuse määrab sihtgrupp. Paljudes valdkondades on neil ainulaadsed teadmised ja kompetentsus, kuna neil on otsene ja lähedane suhe eri ühiskonnagruppidega (nt kogukonnad või ka riskirühmad). Samuti on ühendustel tihti parem võimalus avalike teenuste osutamisse kaasata vabatahtlikke (nt kogukonnateenused). Samas näitab praktika, et vabaühendused on avalike teenuste partneriks eelkõige omavalitsuste vabatahtlike ülesannete täitmisel ning teenuste maht ja ulatus – seega ka ühenduste roll kui selline – on pigem tagasihoidlikud“ (Lember, Parrest, Tohvri 2011, lk 11).

„Kui ühenduste roll on tagasihoidlik, siis on ka kaasnevad riskid väikesed, mistõttu sõlmitud koostöölepingud on enamasti deklaratiivsed ning käsitlevad harva selliseid küsimusi nagu teenuse osutamise tulemuslikkuse hindamine, kolmandate isikute õiguste kaitse, vastutus

ja aruandluskohustus, teenuse pakkumise järjepidevus, riskide jagamine jms“ (Lember, Parrest, Tohvri 2011, lk 13).

Samas ei saa kõrvale jätta vabaühenduste ning sealhulgas ka usuühenduste rolli otseses kokkupuutes omavalitsuste ja korrakaitseasutuste sihtrühmadega. Arvestades usuühenduste kokkupuuteid õpiabi vajavate laste, majanduslikus raskustes olevate perede, vaimsete probleemidega isikute või üldise noorsootöö valdkondadega, on usuühendused oluliseks kontaktiks, kes saavad puhverorganisatsioonina aidata avaliku sektori asutustel saada aimu piirkondlikest probleemidest.

Seega on avalikul sektoril võimalus analüüsida, kas ta on iseseisvalt suuteline teenust kirjeldatud tasemel pakkuma või tuleks kaasata partnereid väljastpoolt, kas on olemas poliitiline ja administratiivne tahe ning oskused, kas piisab finantse ja muid ressursse, millised on võimalikud riskid ning kas teenust suudetakse pakkuda seejuures ka tõhusalt. „Kirjelduse koostamisse on mõistlik kaasata olulised valdkonnapoliitilised huvigrupid, mis võimaldab ära hoida võimalikke vääritimõistmisi teenuse osutamise hilisemates faasides ning laseb avalikul võimul kaasata teenuse arendamisse ekspertteadmisi ning uudseid lahendusi“ (Lember, Parrest, Tohvri 2011, lk 19).

Eeltoodust lähtuvalt on kohalikel omavalitsustel ja riigiasutustel oluline roll kaasamaks usuühendusi oma tööde planeerimisse ning lisaks deklaratiivsetele koostöölepingutele ka reaalselt põhjendatud vajadus kaasamaks erinevaid vabaühendusi, sealhulgas usuühendusi koostöösse. Vahendite leidmine piirkondlike tugitegevuste täitmiseks jääb siinjuures nii maakondliku arendusorganisatsiooni kui ka kohalike omavalitsuste vastutusalasse.

Usuühendused ja inimeste igapäevaelu

Viimaste aastakümnete jooksul toimunud sekulariseerumise tulemusena on religioon suuresti taandunud avalikust sfäärist ja seetõttu kaasa toonud ka kultuurimälu katkestuse. Peale on kasvanud kolmas põlvkond, kellest enamikul puuduvad teadmised, mis laseksid mõista kultuuriväärtuste tähendust sajanditepikkuse kristliku pärandi taustal. Samuti puuduvad neil vajalikud teadmised mõistmaks teiste religioonide esindajaid. Kuigi tänapäeva inimestel on religioosseid kogemusi, ei oska nad neid enamasti väljendada ja mõtestada (Altnurme 2005, lk 285). Samas ei saa traditsioonilise kristluse mõjukust alahinnata. Viimast tõestab ka hiljutine konservatiivsete ühiskondlike liikumiste liidrite eestvedamisel

meelevaldselt kohandatud kristlike põhitõdede tõlgendamine nii abordivastase liikumise toetuse põhjendamiseks kui ka samasooliste kooseluseaduse mitte lubamiseks (Objektiiv 2021). Siiski võib see anda laiemale avalikkusele signaali kirikuist kui äärmuskonservatiivsetest institutsioonidest. Seda enam võivad kiriku enda esindajad näha suuremat vajadust teavitada laiemalt oma tegevustest, kaasata ja olla kaasatud ühiskondlikku ellu, et luua ka kirikute poolset arvamuste mitmekesisust.

Aprilli keskel avaldas Eesti Kirikute Nõukogu oma värske uuringu "Elust, usust ja usuelust 2020," millest selgub, et usku peavad oma elus oluliseks 41% ja kirikut oluliseks 28% küsitlusele vastanuist (Eesti Kirikute Nõukogu 2021). Seega ligi kolmandikule Eesti inimestest läheb tõenäoliselt väga korda, millega usuorganisatsioonid tegelevad ja milliseks kujuneb nende avalikkuses esitletav maine. Samas on just sellealast muret on usuühenduste esindajad avaldanud, nimelt raputas Valga kohalikku kogukonda hiljutine keskealise naise vabaturma minek. Ei lähedased ega töökaaslased aimanud kuivõrd haprasse vaimsesse seisundisse oli inimene jõudnud ja üks usuühenduste esindaja väljendas murelikkust, et kui ka lähedastega suhted ei ole usalduslikud, siis kiriku esindajad võivad, saavad ja tahavad olla vaimselt toeks, kahjuks aga ei jõua sellised abivajajad kirikusse (Valgamaa usuühenduste koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 07.04.2021). Võimalik, et elanikkond teab, et kogudustes on võimalik vaimset tuge saada, kuid arvatakse, et seda osutatakse siiski liiga vähe - 44% uuringus osalenuist leidis, et kiriku roll probleemidega inimeste abistamisel peaks olema suurem ning 46% vastanuist leidis, et kirik peaks suurendama oma rolli vaesuses olevate inimeste aitamisel (Eesti Kirikute Nõukogu 2021). Seega on inimestel kiriku osas ootused, kuid iseasi, kui palju ollakse valmis osutatavaid teenuseid kasutama. Tõsi, Valgas tegutsevad kaks koguduste poolt peetavat heategevuslikku kauplust: baptistikoguduse kauplus „Sõbralt Sõbrale“ ning nelipühi koguduse „Nelipühi kiriku pood“, millede külastatavus on üsna suur, eriti viimatimainitul, kus müüakse väga soodsalt ka toidukaupasid. Seega on vähemalt kaks kogudustest seadnud siinse kogukonna silmis end juhtivatele kohtadele teadvustamisel, et kirik saab olla abiks esmatarbekaupade soodsal soetamisel.

Võrgustiku loomise protsessi kirjeldus

Nii nagu on viidatud töö sissejuhatavas osas saab tööprotsessi lühidalt kokku võtta järgmiselt: regulaarselt kokku saama hakkava võrgustiku tegutsemise eesmärkide, tegevussuundade ja põhimõtete kokkuleppimiseks kaardistatakse ja analüüsitakse liikmete ootused, luuakse ühine inforuum, lepitakse kokku ning koostatakse tegevusplaan ning kaardistatakse ja analüüsitakse võrgustiku partnerorganisatsioonide ootused võrgustikule.

Praktilised tegevused algasid jaanuaris 2021. Esimese tegevusena koostas töö autor usuühenduste võrgustiku tulevaste liikmete kaardistamise küsimustiku (töö lisa 1), milles paluti kirjeldada koguduste kogukondadele suunatud tegevusi; igapäevatöö kitsaskohti ja väljakutseid ning võimalikke lahendusi nendele; üldist vajadust ning teoloogilisi põhjendusi usuühenduste võrgustiku loomisele või mitteloomisele; võrgustiku võimalikke tegevusi ja kaasatavaid partnereid ning ühenduste inimressursi välja selgitamiseks küsiti palgatöötajate ning vabatahtlike töötajate arve. Küsimustiku sobivus sai kooskõlastatud maakonna rahvatervise ja siseturvalisuse võrgustiku koordinaatoriga. Märtsis saadeti maakonna usuühendustele küsimustik ning kutse osalema koostöövõrgustikku looval kohtumisel. Kokkuvõttes küsimustiku vastustest tegi töö autor koosoleku järgselt ning nende tulemused on leitavad töös allpool.

Teise tegevusena saab tuua koosoleku toimumise 31.03.2021. Koosoleku päevakord kooskõlastati töö autori ja maakonna rahvatervise ja siseturvalisuse võrgustiku koordinaatoriga. Töö autor koostas koosoleku kutse ja otsis usuühenduste kontaktid. Kutse väljastas võrgustike koordinaator. Koosolek toimus vabas vestlusevormis ja selle käigus otsustati konsensuslikult:

1. Luua valgamaa.ee lehele Valgamaa Omavalitsuste Liidu jaotusse alamleht, mis sisaldab infot võrgustiku kohta (eesmärk, liikmed, liitumisvõimalused). Lehe aadress: <https://valgamaa.ee/uldinfo/valgamaa-omavalitsuste-liit/usuuhenduste-vorgustik/>.

18.07.2021.a. seisuga on võrgustikul 9 liiget.

2. Võrgustikku kuuluvatele usuühendustele liikmetele loodi ühine infolist aadressiga usuyhendused@valgamaa.ee, mille abil saab kergesti vahetada omavahelist infot.

3. Koostada ja avaldada pressiteade võrgustiku töö käivitamisest. Pressiteate avaldamine toimub peale esimest füüsilist võrgustiku kokkusaamist augustis või septembris.

4. Võtta personaalselt ühendust usuühendustega selgitamaks välja nende võimalikku soovi

võrgustikku kuuluda (Laatre, Sangaste, Hargla, Otepää, Helme, Tõrva piirkondadest).
4. Järgmiseks kohtumise ajaks lepidi kokku 13. 04.2021 kell 13.00 Zoom keskkonnas, kuhu planeeriti kaasata erinevate ametkondade esindajaid.

Koosolekule järgnevalt koostas töö autor koosoleku protokoll, koostas ja lisas maakondlike listide nimistusse usuühenduste infolisti.

Kolmanda tegevusena saab välja tuua teise koosoleku kokkukutsumise ettevalmistuse ja koosoleku toimumise. Koostöös võrgustike koordinaatoriga toimus arutelu võimalike partnerorganisatsioonide leidmiseks. Koordinaator leppis kokku esinemise Valga Ohvriabi ja Valga valla sotsiaalameti esindajaga, töö autor Valga noortekeskuse ja Kagu politsei Valga piirkonna esindajaga. Seejärel koostas töö autor kutse järgmisele koostöökohtumisele ja edastas selle osalejatele.

13.04.2021.a. toimus usuühenduste võrgustiku partnerorganisatsioonide koosolek, millel andsid ülevaate oma tegevustest Valga Ohvriabi, Valga Avatud Noortekeskus ja informatsiooni võimalikest koostööpunktidest Valga valla sotsiaalosakond. Koosoleku tulemusel kinnitasid kõik kolm partnerit oma soovi jätkata koostööd usuühenduste võrgustikuga. Tervislikel põhjustel politsei esindaja koosolekul ei osalenud, kuid avaldas samuti soovi võrgustiku partner. Koosoleku järgselt koostas töö autor koosoleku protokoll. Mõlema koosoleku protokollid on lisatud käesolevale tööle ning avaldatud võrgustiku leheküljel <https://valgamaa.ee/uldinfo/valgamaa-omavalitsuste-liit/usuuhenduste-vorgustik/>.

Neljanda tegevusena intervjueris töö autor Valga ja Tõrva valla juhte ning Kagu politsei Valga piirkonnavanemat kaardistamaks partnerite seniseid kogemusi usuühendustega ning ootusi tulevasele koostööle. Samuti toimusid võrgustiku kaardistamise küsimustiku põhised intervjuud Hargla, Karula ja Helme EELK koguduste vaimulike ning Otepää EEKBL ning Valga SPA koguduste vaimulikega.

Viienda tegevusena koostas töö autor esialgse võrgustiku tegevuskava dokumendi, mille lõplik versioon kinnitatakse järgmistel, augustis-septembris toimuvatel koosolekutel. Dokumendi esialgne versioon on toodud töö järgnevates osades.

Kaardistuste tulemused

Koosolekute järgselt toimus väljasaadetud küsimustike analüüs. Küsimustik saadeti koos esimese koosoleku kutsega välja 23-le usuühendusele. Küsimustikule vastasid neli ühendust ning küsimustikul põhinev intervjuu viidi läbi viie koguduse esindajatega, seega on küsimustiku koondit võimalik esitada 9 ühenduse kohta (neli EELK kogudust, üks EKNK kogudust, kolm EEKBKL kogudust ja üks SPA kogudus), nende vastused on säilitatud Valgamaa Arenguagentuuri Google Drive keskkonnas. Senistest vastustest, mis on laekunud võrgustiku loomise küsimustikule ning täpsustavate kommentaaride põhjal koosolekutelt näevad kõik vastanud usuühendused vajadust võrgustiku tööks.

Koguduste kaardistuse tulemused vastavalt küsimustikule: Igapäevase kogukonnale suunatud tööna töid usuühendused välja koolituste korraldamist elanikele (tervise valdkond), hingehoiutööd (sh hoolekandeesutustes), laste- ja noortetööd (laagrid, õpiabirühmad), materiaalse abi jagamist, leinatööd, kultuuriürituste korraldamist, talgupäevi, aga ka Sotsiaalministeeriumiga koostöös toimuva projekti raames kriisijärgset hingehoiuteenust.

Igapäevatöö kitsaskohtadena nähakse nii aja-, inim- kui ka materiaalse ressursi puudumist soovitatavate tegevuste läbiviimisel, samuti ühel juhul koguduse liikmete vähesust. Ühel juhul toodi kitsaskohaks valla poolset infosulgu ja kirjadele mitte vastamist ning ühel juhul oma enese laiskust. Kitsaskohaks peetakse ka usalduse puudumist kirikute suhtes. Eraldi probleemina tuuakse võrgustiku väljapoole suunatud töös kogukonna killustumist ning teatud gruppide isoleeritust, mistõttu on vähene infoliikuvus abivajajateni. Ühe võimaliku ohuna tajutakse, et planeeritavad tegevused tuleb konkretiseerida, et ei tekiks tegevuste laialivalguvust (Valgamaa usuühenduste koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 07.04.2021).

Kitsaskohtade leevendamise võimalustena näevad ühendused projektide kirjutamise võimalust, motiveerivaid kaaslasi ning ka koguduste siseste konfliktide lahendamisi. Samuti nähakse vajadust koolitusteks ning võrgustikult loodetakse abi paremate kaasamisvõimaluste leidmiseks. Lahendusena nähti ühel juhul ka laiemat regionaalpoliitika muutust. Ühel juhul pakuti lahenduseks ka võimalikke ümarlaudu ametkonna ja usuühenduste osalusel. Oluliseks peetakse ühtsust koguduste vahel: koos tegutsemine, mitte üksteise mahategemine ja see aitab usaldust suurendada. Pigem tuleks võrgustikutööga alustamisel kaasata vähesemad kogudused ja tegevused käivitada, konkretiseerida eesmärgid, mida teha, määratleda võimekuse piirid, sest vastasel juhul võivad tegevused sumbuda. Pigem alustada väiksema

seltskonnaga ja liikuda tasapisi maakondliku haardega võrgustiku suunas (Valgamaa usuühenduste koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 07.04.2021).

Võrgustiku toimimise teoloogilise alusena näevad kogudused kristlikku osadust, mis ei vaja selgitust vaid kinnitamist, samuti kristlaskonna ühtekuuluvust ja mitte sundi vaid tungi ligimesearmastusele, üldist armastuse ja üksmeele kuulutust, oikumeeniat. Ühel juhul ei osatud teoloogilist põhjendust anda ning üks vastajaist leidis, et teoloogia olgu ülikoolide pärusmaaks.

Võrgustiku eesmärgidena näevad kõik ühendused nii omavahelist kui väljapoole suunatud infovahetust. Toodi välja ka ligimese vajaduste nägemist ja aitamist, koostöös läbiviidavaid projekte kogukonna heaks ning üksteise kogemustest õppimist. Samuti on oluline töö vabatahtlikega ja vabatahtlikena, keda kasutada abivajajatega suhtlemisel. Luterlike koguduste üks esindaja avaldas kahtlusi, et uusühendused ei tule võrgustiku tööga kaasa oma õpetuslike eripärade tõttu. Üks vastanuist juhtis tähelepanu, et EELK kogudused kohtuvad praostkonnas regulaarselt omavahel ning nendevahelist suhtlust on piisavalt. Üheks tegevusväljundiks toodi välja ka koolituste korraldamine õppimaks tundma maailma enda ümber. Kindlasti soovitakse koolitustele sisse tuua avatud ühiskonna teemad, et julgetaks näha maailma enda ümber sellisena nagu ta on. Ühise infovälja loomise vajadus seisneb ka asjaolus, et koguduste eestvedajad ei oma ülevaadet näiteks omavalitsuse sotsiaalosakonna menetluskäikudest ja töökorraldusest, seega peaksid kõik kaastavad partnerid ka avama oma tegevuste tausta (Valgamaa usuühenduste koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 07.04.2021).

Võrgustiku partneritena nähakse kultuuriasutusi, valdade sotsiaalosakondi ja sotsiaalteenuste riiklikke asutusi, samas oli ka läbivaks vastuseks, et partnerite nimekiri täpsustub töö käigus.

Kaardistusest selgus koguduste palgaliste töötajate arv: kolmel ühendusel on palgalisi töötajaid 1, kahel 2, ühel 3, ühel 10 ja ühel 0. Vabatahtlikke hõlmatus koguduste juures jääb vahemikku kahest kuni paarikümneni, sõltuvalt vabatahtliku töö iseloomust.

Võrgustiku eestvedaja peaks vastanute arvates selguma töö käigus, kuid esialgu sobis vastanuile, et koosolekuid kutsuvad kokku maakonna arendusorganisatsioonid. Ühe vastanu jaoks toimisid maakondlikud ümarlauad hästi kuna kokku kutsujaks oli maavanem, kes oli koguduste juhtide jaoks autoriteet, nüüd võiks selle funktsiooni üle võtta omavalitsuste liidu esimees.

Partnerite kaardistuse tulemused intervjuude põhjal: Seniste kokkupuutepunktidenä usuihendustega toodi välja hoonete kasutusega seotud temaatika, abivajajatest informeerimist ja üksikute sotsiaalvaldkonna juhtumite lahendamise seaduvad.

Partnerorganisatsioonide ja usuihenduste tööalaste kokkupuutepunktidenä nähakse koostööd kultuurivaldkonnas, materiaalse ja hingelise abi osutamist üksikjuhtumite korral, infovahetust ja ka omavalitsuse ametnikele hingehoiuteenuse pakkumist.

Toimunud koosolekutel leidis veel märkimist, et Valga vallal on planeerimisel sotsiaalvaldkonnale mõeldud toetuste süsteemi täiendamine ja rakendamine. See oleks võimalus mitmekesistada valdkondlike algatuste elluviimist, vähendada formaalsust sotsiaalhoolekande tegevustes ning siin nähakse võimalust suunata ressursse ka usuihendustele, näiteks eakatele suunatud tugisiku tegevuste rakendamisel. Ohvriabi esindaja näeb usuorganisatsioonides võimalusi kaasata kogu pere tugitegevustesse, näiteks igapäevaste tegevuste toetamine – kursisolek, suunamine abi andvate asutuste poole, nõ igapäevase elu toetamine, sest abivajajad on nii raskustes, et ei pruugi igapäevaste asjadega enam hakkama saada. Sarnane tugisiku teenusele. Noorsootöötajad on avatud koostööle, näiteks mobiilse noorsootöö raames oodatakse usuihendustes noortega tegelejaid ühinema spontaansetele noorte tegevustele väljaspool noortekeskusi. Samuti sõlmiti koosolekul esimesed kokkulepped koostöös lastekaitsepäeva sündmuse korraldamiseks (Valgamaa usuihenduste ja partnerite koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 19.04.2021).

Koosolekute tulemusel ja lisanduval telefonisuhtlusel leiti, et edasiste koosolekute planeerimisel tuleks uurida tõlkevõimalusi, sest katoliku koguduse ja venekeelse baptistikoguduse esindajad oleksid huvitatud võrgustikus osalemisest, kuid kahjuks keelebarjääri tõttu ei ole koosolekul osalemisest kasu.

Lähtudes kaardistusest, intervjuudest ning koosolekutel arutatust ning pidades silmas käesoleva töö teoreetilisi kaasamise põhimõtteid koostas töö autor esialgse võrgustiku tegevuspõhimõtete töödokumendi, mille sisu planeeritakse arutada ja kinnitada järgmisel võrgustiku kohtumisel augustis-septembris.

Valgamaa usuühenduste võrgustiku tegevuspõhimõtted strateegia sisendina

Töö teoreetilises osas on välja toodud kaasamise hea tava osana kokkulepped, mis on olulised võrgustiku töö planeerimisel, et tagada töö tulemuslikkus, kõigi osaliste ühtsed arusaamad ja kokkulepped töö planeerimisel. Praktikas on raske erinevate töörühmade tegevuse koordineerimine kui pole kindlaks määratud, miks ja mida tehakse. Võrgustik koondab endas inimesi, kes ei pruugi olla varem kohtunud (eelkõige erinevate konfessioonide esindajad) ning kes kõik on ametipositsioonilt juhtival kohal. Seetõttu on oluline sõlmida kokkulepped, millise eesmärgi poole liigutakse ja kuidas seda tehakse. Arvesse võttes vestluste ja kaardistamise tulemusi valmis sisend usuühenduste võrgustiku strateegiasse:

Visioon: Valga maakonnas on toimiv usuühenduste võrgustik, mis aitab kaasa piirkonna arengule. Maakondliku võrgustiku kaudu toimub ühenduste jaoks olulise infovahetus ja võrgustik on kaasatud usuühendusi ja nende tegevusi puudutavate arengukavade, strateegiate ja planeeringute koostamisse. Võrgustik soodustab oma liikmete, partnerorganisatsioonide ja kogukondade koostööd, osaleb maakonna elanike heaolu puudutavate probleemide väljaselgitamisel ja võimalike lahendusettepanekute tegemisel.

Sihtrühm: Valga maakonnas tegutsevad kuuluvad usuühendused ja nende liikmed.

Kasusaajad: Valgamaa elanikud ja organisatsioonid, kes tegutsevad järjepideva heaolu kasvu nimel, et iga inimene oleks märgatud, vajalik ja väärtuslik.

Väärtused: VÕRDSUS: võrgustiku liikmed on võrdsed partnerid, kes arvestavad ja austavad üksteise väärtushinnanguid ja tegevuspõhimõtteid.

VABATAHTLIKKUS: võrgustikuga liitumine ja sellest lahkumine on vabatahtlik ning võrgustiku töös osalemise eelduseks on huvi ja soov panustada võrgustiku töösse.

TOETAV SUHTUMINE : iga võrgustiku liige väärib lugupidamist, mõistmist, tunnustamist ja ärakuulamist, eriarvamuste korral otsitakse ühisosa ja kõigile sobivaid lahendusi.

KAASAMINE: võrgustiku liikmed on ühisel infoväljas ja neile on loodud võimalused osaleda kõigis otsustusprotsessides.

MEESKONNATÖÖ: võrgustiku liikmed kuuluvad erinevatesse kogudustesse, kuid samas ka ühisesse võrgustiku meeskonda, mis teeb koostööd teiste organisatsioonidega kõikide huve arvestades.

ASJATUNDLIKKUS : võrgustik tunneb sihtrühmade olukorda ning aitab kaasa jätkusuutlike lahenduste leidmisele.

AVATUS: koosolekute ajad on avalikustatud kodulehel ning infolistides, koosolekutele kutsutakse osalema kõiki teemast huvitatud isikuid ja organisatsioone, kokkusaamised on protokollitud ja avaldatud kodulehel <https://valgamaa.ee/uldinfo/valgamaa-omavalitsuste-liit/usuuhenduste-vorgustik/>.

SÕLTUMATUS: võrgustik on oma otsustes iseseisev ja erapooletu.

VASTUTUS: võrgustiku liikmed peavad kinni nii kirjalikest kui suulistest kokkulepetest.

VALDKONDLIKE ARENGUSUUNDADE MÕJUTAMINE: võrgustik teadvustab probleeme, analüüsib ja teeb ettepanekuid kohalikul, regionaalsel ja riiklikul tasandil.

UUDSUS: võrgustik toetab inimesi ja organisatsioone heade ideede ja uudsete lahenduste otsingul.

Tegevused: Regulaarsed kohtumised: võrgustiku sisene infovahetus, kohtumiste tihedus minimaalselt kord kolme kuu jooksul.

Infopäevad: koostöös partnerorganisatsioonidega toimuvad valdkondlikud infopäevad, kuhu on kaasatud omavalitsuste spetsialistid, haridusasutused, SA Valgamaa Arenguagentuur, Eesti Töötukassa Valgamaa osakond, Politseiamet, Päästeamet, Naiste varjupaik, Ohvriabi, Toidupank jt organisatsioonid.

Koolitused: valdkondlikud õppepäevad, sisend ja koolitusvajadus selgub regulaarsete kohtumiste käigus.

Muu infovahetus: koduleht, infokirjad, uudiste avaldamine, otsesuhtlus.

Eeltoodud strateegia sisend on baaskokkulepe võrgustiku tööks, millele lisanduvad järgmistel kokkusaamistel tegevuste alameesmärgid vältimaks teemade laialivalguvust ning ajagraafik, mis aitab mõõta tegevuste tulemuslikkust.

Praktilise töö järelused

Kokkuvõtvalt saab seniste usuühenduste võrgustiku käivitamise tulemusel öelda, et kõik seni protsessis osalenud osapooled näevad vajadust usuühenduste võrgustiku loomiseks ja käivitamiseks, olulisena tuuakse välja ka partnerite kaasatus.

Haldusreformi järgselt tegutsevad usuühendused küll kogukondadega koostöös, kuid tajuvad võimu kaugenemist ja vajadust tagada teenuste osutamise säilimine ning panustada strateegiliste sihtidega tegelemisse. Usuühendused näevad endis ka potentsiaali olla partneriteks avaliku haldusala asutustele tagades nii oma koguduse liikmete kui kogukondade osaluse demokraatlikes protsessides.

Antud seisukohti toetab ka Tallinna Ülikooli töörühma poolt koostatud analüüsi „Peamised väljakutsed ja poliitikasoovitused kohaliku omavalitsuse ja regionaaltasandi arengus“ lõpparuandes: „Vajalik on kogukonna ja piirkonna terviku huvide väljaselgitamise mehhanism ja praktikas arvestamine omavalitsuste poliitikate kujundamises. Selleks on vaja tagada tõhus info nii volikogust kui valla/linna valitsusest kogukonnale ning samuti vastupidi: tagasiside kohalikest probleemidest ja ideedest valla administratiivsete ja poliitiliste juhtideni. Selleks on vaja kogukonna üksikute liikmete (individuealsed) huvid ja arusaamad enne kujundada terviklikuks kogukonda kõnetavateks üldisteks seisukohtadeks, s.t. kohapeal välja sõeluda olulised kogukonna teemad enne kui need erinevate indiviidide kaudu jõuavad volikokku ja valitsusse ning neid töös üle koormama hakkavad“ (Kattai, Lääne, Noorkõiv, Sepp, Sootla, Lõhmus 2019, lk 14).

Loomulikult tuleb tunnista, et Valgamaa usuühenduste võrgustiku käivitamine on siiski veel algusjärgus ja prognoositavalt võib sisukaid töö tulemusi näha alles paari aasta möödudes. Siiski võib töö autor kinnitada, et osaleb võrgustiku töö koordineerimises ka peale magistriõpingute lõpetamist.

Ohukohtadena võrgustiku käivitamisel võib näha ühe konfessiooni koguduste ülekaalukas võrgustikku kuulumises, mistõttu võivad nende arvamused jääda domineerima. Samuti valitseb oht, et võrgustiku tegevused muutuvad liiga laialivalguvaks. Seetõttu on võrgustiku strateegiliste tegevuspõhimõtetenäe vajalik kinnitada väärtuspõhimõtted, mis kinnitavad kõigi osapoolte võrdset olulisust ning edasistel kokkusaamistel selgitada ja kinnitada esmased tegevused prioriteetsuse järjekorras.

Kaardistuse läbiviimisel selgus asjaolu, et usuühenduste esindajad vajavad vähemalt võrgustiku käivitamise algfaasis väga personaalset lähenemist. E-posti teel edastatud kutsed ja kaardistuse küsimustik leidis vähest vastukaja. Samuti oli probleemiks üle interneti toimuvatel koosolekutel osalemise vähenenud aktiivsus. Samas kui ühenduste esindajatega võeti kontakti telefonitsi, olid nad väga huvitatud võrgustikus osalemisest. Seega on edaspidiseid tegevusi planeerides oluline otsekontakti loomine kui kirja teel tagasisidet osalemise kohta ei laeku. Samuti peaks vähemalt kaks järgmist koosolekut planeerima füüsilise kokkusaamisena, et tugevdada meeskonnavaimu. Samuti võib kaaluda koosoleku kutsete väljastajana Valgamaa omavalitsuste liidu juhti kui maakondliku ühistevõrgustiku eestvedajat, mis lisab kokku kutsumisele kaalukust ja autoriteeti.

Töö käigus valminud sisend usuühenduste võrgustiku strateegiasse määratleb võrgustiku visiooni, sihtrühma, kasusaajad, väärtused ja tegevused. Edasise võrgustiku töö käigus lisanduvad sinna visiooni täitmise alameesmärgid ja ajagraafik.

Kuigi Valgamaa usuühenduste võrgustiku käivitamine on veel jätkuv protsess, milles tuleb arvestada eeltoodud takistusi ja meetmeid nende vältimiseks, saab töö autor öelda, et seni tehtu on olnud edukas ja täitnud esialgselt planeeritud praktilise töö eesmärgid.

Kokkuvõte

Käesoleva töö praktilise osa ülesanne on käivitada Valgamaal tegutsevate usuühenduste võrgustik. Töö teoreetiline kirjalik osa selgitab, millest tuleneb taolise võrgustiku loomise vajadus ning kuidas võrgustikku käivitada. Töö protsessi kirjeldus ja käivitunud võrgustik saab olla eeskujuks või töövahendiks ka teistes väikemaakondades sarnaste koostöövõrgustike ellukutsumisele.

Esmalt selgitatakse teoreetilises osas kodanikuühiskonna toimimise põhialuseid ning tuuakse välja, et väikemaakondade heaolu säilitamisel on oluline piirkondlik koostöö. Seejärel viidatakse, et maakondlikud arengukavad ja arenguprogrammid näevad ette eri valdkondade vahelise koostöö ja võrgustike arendamise olulisust toimunud haldusreformi järgselt.

Edasi tuuakse töös välja näiteid Valga maakonnas tegutsevatest koostöövõrgustikest. Nendeks on valdkondlikud tervise ja turvalisuse nõukogud, noorsootöö alane võrgustik ning kogukondade põhised külade võrgustikud.

Seejärel antakse teoreetiline ülevaade, kuidas praktikas rakendada hea kaasamise tavasid: võrgustiku käivitamise märksõnadeks on valdkonna ühenduste huvikaitse, arutelude ja arvamuste paljus, oskus arvestada teistega, kogemuste ja teadmiste jagamine, võrdne partnerlus ja vastutus. Samuti on oluline, et käivitatava võrgustiku eesmärkidest oleks ühtne arusaam ja info kättesaadavus kõigile asjast huvitatuile. Välja tuuakse ka asjaolu, et usuühendused saavad oma igapäevatöö tõttu olla võrdseks partneriks ja kontaktiks kohalikule omavalitsusele, saamaks aimu piirkondlikest probleemidest.

Edasi antakse ülevaade Eesti Kirikute Nõukogu poolt läbi viidud uuringu tulemustest, milles kajastatakse inimeste ootusi kirikutele.

Järgneb võrgustiku loomise protsessi kirjeldus. Esmalt koostati ankeetküsimustik usuühendustele, mis kaardistab ühenduste senise tegevuse kogukonnas, ootused võrgustikule ning vajadused, mille täitmisel eeldatakse partnerorganisatsioonide tuge, samuti millist valmisolekut ühendused näevad võrgustikku panustamisel. Teine küsimustik koostati partnerorganisatsioonidele, milles uuriti nende senist koostöökogemust usuühendustega, kaardistati ootusi võrgustikule ning vajadusi, mille täitmisel eeldatakse usuühenduste tuge.

Seejärel toimusid kaks protokollitud võrgustiku käivitamise koosolekut, mille tulemusel loodi liikmete vahelise info edastamiseks infolist ja kodulehekülge aadressiga <https://valgamaa.ee/uldinfo/valgamaa-omavalitsuste-liit/usuuhenduste-vorgustik/>.

Kaardistamise tulemustena näevad usuühendused ja partnerorganisatsioonid vajadust regulaarselt kokku saava võrgustiku loomiseks, esmase eesmärgiga soodustada usuühenduste vahelist ja ka väljapoole suunatud infovahetust. Vastanud leiavad, et võrgustiku käivitamisse ei pea koheselt kaasama kõiki maakonna ühendusi, esmalt piisab tuumiku moodustamisest ning töö käigus olla avatud ka kõigi liitumise soovi korral. Koostöö võimalusi nähakse nii kultuuri kui sotsiaaltöö valdkondades. Teoloogiliste põhjendustena võrgustiku loomisel toodi välja armastuse ja üksmeele kuulutamise vajadust.

Koosolekute arutelude ja kaardistamise tulemuste analüüsimise järgselt koostas töö autor sisendi usuühenduste võrgustiku strateegia koostamiseks, milles määratles võrgustiku visiooni, sihtrühma, kasusaajad, väärtused ja tegevused. Arvestades võrgustikku kuuluvate liikmete erinevat tausta, on sisend oluline baaskokkulepe, millega määratakse toimimise põhialused. Võrgustik ei saaks toimida kui selle liikmed ei oleks võrdsed partnerid, võrgustikuga liitumine ja sellest lahkumine ei oleks vabatahtlik, eriarvamuste korral ei otsitaks ühisosa ja kõigile sobivaid lahendusi, ei oldaks ühises infoväljas ja puuduks meeskonnatunnetus. Võrgustiku kokkukutsumisel ei oleks mõtet kui see ei oleks oma otsustes iseseisev ja erapooletu ning selle liikmed ei tunneks sihtrühmade olukorda.

Järeldusena leiab töö autor, et haldusreformi järgselt tegutsevad usuühendused küll kogukondadega koostöös, kuid tajuvad võimu kaugenemist ja vajadust tagada teenuste osutamise säilimine ning panustada strateegiliste sihtidega tegelemisse. Usuühendused näevad endis ka potentsiaali olla partneriteks avaliku haldusala asutustele tagades nii oma koguduse liikmete kui kogukondade osaluse demokraatlikes protsessides.

Kuna võrgustiku töö on jätkuv protsess, tuleb edasistes tegevustes ohutegurite maandamiseks kinnitada alameesmärgid tegevuste konkretiseerimiseks ja seada tähtajad, millal saaks tagasivaatavalt hinnata esimesi saavutatud tulemusi.

Allikad ja kirjandus

Altnurme, Lea 2005. Kristlusest oma usuni. Uurimus muutustest eestlaste religioossuses 20. Sajandi II poolel. Tartu Ülikooli kirjastus.

Eesti Kirikute Nõukogu 2021. Uuring "Elust, usust ja usuelust 2020" (EUU2020), küsitluse teostaja Eesti Uuringukeskus OÜ.

Kattai, Kersten; **Lääne**, Sulev; **Noorkõiv**, Rivo; **Sepp**, Veiko; **Sootla**, Georg; **Lõhmus**, Mikk 2019. Peamised väljakutsed ja poliitikasoovitused kohaliku omavalitsuse ja regionaaltasandi arengus. Analüüsi lõpparuanne. Tallinna Ülikool.

Kübar, Urmo; **Hinsberg**, Hille 2014. Kaasamine avalikus sektoris ja vabakonnas. EMSL.

Kübar, Urmo 2011. Hea huvikaitse. Kuidas kaasata liitlasi ja mõjutada otsuseid? EMSL.

Lember, Veiko; **Parrest**, Nele; **Tohvri**, Evelyn 2011. Vabaiühendused ja avalikud teenused:partnerlus avaliku sektoriga. EMSL.

e-Äriregister 2021. Äriregistri detailpäring. URL: <https://ariregister.rik.ee/login?lang=est&returl=/detailparing%3Flang%3Dest>. Kasutatud 18.07.2021

Hea Kodanik 2021. Mis on kodanikuühiskond? URL: <https://heakodanik.ee/mis-on-kodanikuuhiskond/>. Kasutatud 18.07.2021

Objektiiv. 2021. Uudiste ja arvamusportaal. Juhtkiri: Homoseksualism kui Euroopa Liidu alusväärtus. URL: <https://objektiiv.ee/juhtkiri-homoseksualism-kui-euroopa-liidu-alusvaartus/>. Kasutatud 18.07.2021.

Otepää Külade Ühendus. 2021. Otepää Külade Ühendus Facebook. URL: <https://www.facebook.com/Otep%C3%A4%C3%A4-K%C3%BClade-%C3%9Chendus-100863742007841/>. Kasutatud 18.07.2021

Siseministeerium STAK 2020. Siseturvalisuse arengukava 2020-2030. URL: <https://www.siseministeerium.ee/et/STAK2030>. Kasutatud 18.07.2021

Siseministeerium KODAR 2020. Kodanikuühiskonna programm „Tugev kodanikuühiskond“ 2021–2024“. URL:

<https://www.siseministeerium.ee/et/tegevusvaldkonnad/kodanikuuhiskond/kodar.> Kasutatud 18.07.2021.

Tankla 2014. MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla. <https://tankla.net/tankla/mtu-tankla.html>. Kasutatud 18.07.2021.

Tervise ja turvalisuse nõukogu 2021. Valgamaa Omavalitsuste Liit. URL: <https://valgamaa.ee/uldinfo/valgamaa-omavalitsuste-liit/tervise-ja-turvalisuse-noukogu/valgamaa-rahvatervise-ja-turvalisuse-noukogu/>. Kasutatud 18.07.2021

Valga valla kogukonna võrgustiku arendamine 2021. Valga vald. URL: <https://www.valga.ee/valga-valla-kogukonna-vorgustiku-arendamine>. Kasutatud 18.07.2021.

Valgamaa Partnerluskogu strateegia 2021. URL: [https://valgaleader.ee/images/pildid/Valgamaa Partnerluskogu strateegia 2015 2022 kinnitunud 29.04.21.pdf](https://valgaleader.ee/images/pildid/Valgamaa_Partnerluskogu_strateegia_2015_2022_kinnitunud_29.04.21.pdf). Kasutatud 18.07.2021

Valgamaa usuühenduste koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 07.04.2021. Valgamaa Arenguagentuur

Valgamaa usuühenduste koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 19.04.2021. Valgamaa Arenguagentuur

Valgamaa turvalisuse nõukogu protokoll 01.10.2018. Valgamaa omavalitsuste Liit

Summary: Actuation of the Network of religious associations of Valgamaa and expectations of its members and partner organizations

The task of the practical part of this work is to start up a network of religious associations operating in Valga County. The theoretical part of the work explains the need to create such a network and the description how to start it. The description of the work process and the activated network can also be an example or a tool for establishing similar collaboration networks in other small counties.

First, the theoretical part explains the basics of the functioning of civil society and points out that regional cooperation is important in maintaining the well-being of small counties. It is then pointed out that county development plans and development programs envisage the importance of co-operation and network development between different sectors after the administrative reform.

Further, examples of cooperation networks operating in Valga County are presented in the work. These include sectoral health and safety councils, a youth work network and community-based village networks.

The paper then provides a theoretical overview of how to put good practice into practice: the keywords for starting a network are the protection of interests of associations in the field, the diversity of discussions and opinions, the ability of reckoning with others, the sharing of experience and knowledge, equal partnership and responsibility. It is also important that there is a common understanding of the purposes of the network and that information is available to all interested parties. It is also pointed out that, due to their daily work, religious associations can be an equal partner and contact for the local government in order to get an idea of regional problems.

Then the paper gives an overview of the results of a survey conducted by the Estonian Council of Churches, reflecting people's expectations for churches.

Then following is a description of the networking process. First, a questionnaire was prepared for religious associations`current activities in the community, expectations for the network and the needs that require the support of partner organizations, as well as the readiness of the associations to contribute to the network. The second questionnaire was prepared for partner organizations, in which their previous experience of co-operation with religious associations was examined. After that took place two network meetings. The results of the meetings were recorded and as a result of which an information list and a website with

the address <https://valgamaa.ee/uldinfo/valgamaa-omavalitsuste-liit/usuuhenduste-vorgustik/> were created to transmit information between members.

As a result of the survey, religious associations and partner organizations see the need to create a network that meets regularly, with the primary aim of encouraging the exchange of information between religious associations and communicating outward as well. The respondents consider that it is not necessary to immediately involve all the county's associations in the actuation of the network; first, it is enough to form prof orma group and be open to everyone if they wish to join. Opportunities for co-operation are seen in both the cultural and social fields. The theological rationale for creating the network was the need to proclaim love and consensus.

After discussing the meetings and analyzing the results of the survey, the author prepared aninput for the preparation of the strategy of the network of religious associations, which defined the vision, target group, beneficiaries, values and activities of the network. Given the different backgrounds of the members of the network, the input is an important framework agreement that sets out the fundamentals of its operation. The network would not be able to function if its members were not equal partners, joining and leaving the network was not voluntary, in case of disagreement no common ground would be sought, common information would not be shared and no teamwork. There would be no point in convening a network if it were not independent and impartial in its decisions and its members did not know the situation of the target groups.

In conclusion, the author finds that after the administrative reform, religious associations operate in cooperation with communities, but sense the distance from power and the need to ensure that the provision of services is maintained. They also feel the need to contribute to addressing strategic goals. Religious associations also see the potential to be partners with public administrations in ensuring the participation of both their church members and communities in democratic processes.

As the work of the network is an ongoing process, he risk factors in the future activities need to be prevented, it is necessary to confirm the sub-purposes to specify the activities and to set the deadlines when the first achieved results could be evaluated retrospectively.

Lisa 1

Küsimustik usuühendustele

1. Kas ja kui palju on Teie poolt esindataval organisatsioonil töötajaid?
2. Kas Teie poolt esindatav organisatsioon tegeleb kogukonnale suunatud tegevustega? Millistega?
3. Kas kogukonnale suunatud tegevustes kasutate vabatahtlike abi? Kui jah, siis kui palju vabatahtlikke on kogukonnale suunatud teenuste pakkumisse kaasatud?
4. Millised on Teie igapäevase töö kitsaskohad ja väljakutsed?
5. Kas ja kuidas saaks neid kitsaskohti leevendada?
6. Kas näete vajadust usuorganisatsioonide võrgustiku loomiseks?
7. Millised võiksid olla teoloogilised põhjendused sellise võrgustiku loomiseks või mitteloomiseks?
8. Millised võiksid olla võrgustiku peamised tegevused?
9. Kes peaks olema võrgustiku partnerid ja milline peaks olema nende ülesanne?
10. Kes võiks olla võrgustiku eestvedaja?

Küsimustik partneritele

1. Milliste usuühendustega ja mis laadi kokkupuuteid on teil oma töös seni olnud?
2. Milline võiks olla teie edasine koostöö usuühenduste võrgustikuga?
3. Mis võiks olla usuühenduste võrgustiku kasutegur maakonnas?

Lisa 2

Valgamaa usuühenduste koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 07.04.2021

Valgamaa usuühenduste koosolek toimus 31. 03.2021 kell 11.00 – 12.40.

Osalejad:

Margus Suvi EELK Valga Peetri-Luke kogudusest;

Kati Tamm EKNK Valga kogudusest;

Otto Aavik EEKBKL Valga Betaania baptistikogudusest;

Peeter Lemats EEKBKL Puka vabakogudusest;

Ülla Kimmel SA Valgamaa Arenguagentuuri rahvatervise ja siseturvalisuse võrgustiku koordinaator;

Aet Arula-Piir SA Valgamaa Arenguagentuuri MTÜ konsultant ja programmide spetsialist.

Koosoleku päevakord:

- Usuühenduste maakondliku võrgustiku loomise vajadusest.
- Tutvumisring ja ülevaade senistest tegevustest.
- Kas ja kuidas on usuühenduste tööd mõjutanud COVID-19 levikust tingitud eriolukord?
- Ühise informuuri loomine usuühenduste edasiseks sujuvaks suhtlemiseks.
- Millised partnerid on vajalikud, et maakondlik võrgustik saaks toimida?

Konsensuslikud otsused:

1. Luua valgamaa.ee lehele Valgamaa Omavalitsuste Liidu jaotusse alamleht, mis sisaldab infot võrgustiku kohta (eesmärk, liikmed, liitumisvõimalused).
2. Luua ühine infolist aadressiga usuühendused@valgamaa.ee, mille abil saab kergesti vahetada omavahelist infot.
3. Koostada ja avaldada pressiteade võrgustiku töö käivitamisest.
4. Võtta personaalselt ühendust usuühendustega selgitamaks välja nende võimalikku soovi võrgustikku kuuluda (Laatre, Sangaste, Hargla, Otepää, Helme, Tõrva piirkondadest)
4. Järgmine kohtumine toimub 13. 04.2021 kell 13.00 Zoom keskkonnas, kaasata esmaseid partnerorganisatsioone.

Koosoleku arutelu käik:

Ülla: Usuühendused kui turvalisuse ja tervise valdkonna olulised, kuid seni vähe kaasatud koostööpartnerid. Oluline saada usuühendustelt sisend maakonna heaolu profiili ja arengukavadesse. Soov saada sisend, mida ühendused ootavad võrgustikult. Rahvatervise aktuaalsed teemad: vaimne tervis, toitumine, liikumine. Siseturvalisuse aktuaalsed teemad: kriisimeede – kuidas kriisis hakkama saada. Tulemas on kogukondliku turvalisuse rahastusmeede, mis võimaldab ka investeringuid.

Aet: Maakonnas tegutsevad võrgustikud, mis töötavad ideaalilähedaselt oma eesmärgi täitumise nimel, samas on ka võrgustikke, mis käivad koos „linnukese“ saamise nimel. Hea võrgustik töötab hästi, kui selleks koostööks on soov ja vajadus. 2018 selgus võimalik vajadus usuühendusi koondava võrgustiku loomiseks. Praegu oodatakse sisendit ühendustelt, kas ka nemad näevad sellise võrgustiku käivitamiseks vajadust ja millised saavad olema tegevussuunad.

Kati: Nelipühi Valga kirik tegeleb lastega, noortega, sotsiaaltööga, materiaalse abi jagamine koguduse liikmeile ja Valga Aktiviseerimiskeskuse toetamine toiduabiga, personaalne inimeste nõustamine. Jumalateenistused toimuvad veebiülekannetena. Valgas ühe traagiliselt lõppenud elukäiguga naise juhtumil põhinevalt – inimesed kardavad kirikut ja seepärast peaks neid julgustama pöörduma kui on hingehäda.

Ülla: kriisiajal personaalse nõustamise vajadus suurenenud, sest hirmu ja muret on palju.

Peeter: oikumeenilise võrgustiku mõte on väga hea. Eesti Kirikute Nõukogu on hea näide, Eesti edulugu ja eeskuju ka mujal maailmas samas valdkonnas toimetajatele. Seni on toimunud koostööna „Kirikute öö“ ja selle raames ka pisikesed palverännakud kirikute vahel. Varasemalt on Pukas toiminud lastelaagrid. Praegu toimub koostöö hooldekodudega – kliente tuuakse jumalateenistustele. Toimib ka personaalne suhtlus, millest ilmneb, et õhus on kartust, pingeid, stressi hirne, tihti aitab ka telefoni teel toimuv palvus. Selline teenimisvorm aitab pisut leevendada sisemist ängi. Kiitus Valga Toidupangale, kellega toimub koostöö toidupakkide jagamise näol abivajajaile.

Otto: on hea meel, et riik on pöördunud kirikute poole kui on vaja abi inimeste vaimse tervise toetamisel. Kuidas siis veel kui mitte kiriku poole pöörduda nende teemadega. Ka Kati mainis, et kirikute vastu peaks olema usaldus ja see saab tekkida ja suurendada vaid siis kui ka riigi pooltel toel seda suurendada. Oluline on koos tegutsemine, mitte üksteise mahategemine ja see aitab usaldust suurendada. Kogudus pakub nii oma kaupluse tegevuse kaudu ka koostöös Valga Vallavalitsusega materiaalselt tuge. Kogudus tegeleb ka vaimse toe pakkumisega. Senine koostöö (turvalisuse nõukogu, mille liige Otto oli) on ära vajunud erinevatel põhjustel. Seega tuleb tegutseda eesmärgi silmas pidades, muidu pole kooskäimisel mõtet.

Ülla: ressursside raiskamisel pole mõtet. Kui on tahe ja usk ühise asja ajamisse, siis on võimalik leida vajadusel ka rahalisi vahendeid, et tegutsemisele kaasa aidata.

Margus: meie peamine sotsiaalvaldkonna tegevus on supiköögi pidamine pastoraadis. Remonditakse pastoraadi hoonet – keskkütte- ja elektritööd. Supiköögis kahjuks praeguses eriolukorras suhtlust ei toimu, jagatakse suppi, olukord kindlasti muutub kriisimeetmete leevenedes. Vanemaid koguduse liikmeid helistan läbi, vajadusel annan teada valla sotsiaaltöö teenistusele kui märkan vajadust tugiisiku teenuseks vmt. Kiriku liikmetel on ka tung ligimese armastuseks suurem kui vaid käsu peale tegemine. Varasemalt on Betaania ja Nelipühi kogudusega jõulude ajal koostöö, mille raames jõululõuna toimetati neile, kellel oli selle järele vajadus. Selleks saadi osalt kontakte ka vallalt. Seega telefonikõned on praegu oluline hingehoidlik tegevus. Olen teinud ka kodukülastusi, kuid ka siin seavad piirangud takistusi.

Võrgustiku töös on oluline jagada kontakte, et tähelepanuta ei jääks need, kellel selline vajadus on. Veebiülekanदेid ei ole läbi viinud. Olulise koostöökohana tuleb ära märkida Nelipühi kogudusest Kristi Lee tegutsemist Valga Haigla hingehoidjana, kes teeb väga head tööd ja pakub vaimutuge haiglasse sattunuile.

Kati: Kristi on olnud abiks nii haiglas viibijaile kui lähedastele, keda ei lubata haiglasse külastuskäigule.

Margus: Valga valla lehes on avaldatud koguduste kontakte, olen palunud venekeelse kirjutise avaldada seal õigeusu kogudusel. Seega peaks kaasama koostöösse kõiki, et ka venekeelsed elanikud saaksid infot.

Ülla: Valgamaa Omavalitsuste Liidul on ühe sotsiaalvaldkonna projekti raames plaan teha uuring, milliseid meediakanaleid inimesed kasutavad, et parandada kommunikatsioonivõimalusi ja jõuda inimesteni. Võib olla on paberlehes info avaldamine ainus võimalus teatud sihtrühmani jõudmiseks.

Kokkuvõtvalt seni koosolekul arutletust märksõnadena: töö vabatahtlikega, oluline on kogukondade võimestamine, riskirühmad, noored, lapsed, abivajadustega pered, tähelepanu all abivajajatest teavitamine. Eeltoodu klappib heaoluprofiiliga ja usuühendused teevad väga palju seal väljatoodud olukorra parandamiseks. Kui koos kokku leppida, mida ühiselt teha, siis see ongi juba oluline samm. Lisaks oleks osalejaid rohkem kui kokkusaamist teha vene keeles.

Aet: Kas avaldada võrgustiku loomise kohta pressiteade? Kas teha maakonna veebilehele võrgustiku alamleht? Kas teha infolist? Kas ja kuidas kaasata neid ühendusi, kelle esindajad esmaohtumisel ei osale?

Margus: Valgas on Otto oluline lüli vene koguduse kaasamisel. Venekeelsed kogudused on siiski teises kultuuriruumis – tegijad vs olijad, tegutsemispõhimõtete erinevused. Vene keelsete koguduste kaasamine on kindlasti ajamahukas ja tekib kommunikatsiooniküsimus. Kindlasti tuleb kaasa katoliku kiriku preester ja mõned kogudused veel. Seni on Valgas olnud aastas kahel korral kokkusaamisi – aasta alguses palveõhtu ja suvine kirikute öö. Seob kultuur – valla kultuurispetsialist korraldab seitsme kiriku kontserte vallas, ka see on aidanud kokkupuutepunkte leida. Senine on eelkõige linna- ja vallapõhine kultuuritegevus.

Kati: Valga linnas on jah väike ühenduste võrgustik tegutsemas. Vahelduva eduga on olnud kokkusaamisi ja ühistegevusi.

Peeter: täna pole siin Tõrva ja Otepää esindusi, kuid nad on väga aktiivsed. Valdo Maamägi eestvedamisel toimuvad Tõrvas veebis jumalateenistused, tegutseb nõ kirikupood, mille kaudu aidatakse inimesi. Otepääl Tõnu Paju poolt eestveetav kogudus. Kindlasti on ka need kogudused huvitatud võrgustikuga liitumiseks. Koguduste liiduna tegutsevad baptistid ka laiemalt lõunaregioonis, aga nii laiaks pole antud võrgustikku vist mõtet ajada.

Aet: võrgustikuga peab olema kerge liituda ja siit lahkuda, sundust siin ei ole. Personaalne pöördumine. Saab koostada pressiteade võrgustiku loomisest. Avalik info valgamaa.ee lehe

alamlehele, maamärgiks, et võrgustik hakkab tegutsema. Usuihenduste võrgustik on iseseisev, ei kuulu turvalisuse nõukogu alla, võib aga olla partneriks.

Margus: oluline on infot esitada, sest inimesed on isoleeritud ja Valgas on killustunud kogukondi.

Ülla: turvalisuse nõukogu on olemas, kuid tegevused eriolukorra tõttu piiratud, tegeletakse pigem kohaliku tasandi kriisireguleerimisega.

Otto: oluline, et võrgustik ei oleks õhinapõhine, eelmise koosseisuga nõukogu tegevused vajasid ära. Oluline, et ei valguks oma tegevustega liiga laiali. Vene kogukonna kaasamine keeruline ja võib võtta aastaid. Pigem kaasata vähesemad kogudused ja tegevused käivitada, konkretiseerida eesmärgid, mida tahame teha, mis on meie piirid ja võimed. Vastasel juhul võivad tegevused sumbuda. Pigem alustada väiksema seltskonnaga.

Ülla: jätkame tuumikuga. Keegi peab olema ka vedaja. Inimesed väsivad ja läbipõlemine on suureks ohuks.

Margus: varasemalt toimus igakuine Eesti pastorite kokkusaamine Valgas. Varasemalt, see hoidis ühises infoväljas, kuid enam see ei toimi. Maakondlik võrgustik on ideaal, kuid kergesti see ei tule, maakoguduste mehed on hõivatunud. Kui nad näevad vajadust, siis nad ühinevad. Arvo (Lasting) Tõrvast on väga aktiivne.

Ülla: üks võrgustiku eesmärke on ühises infoväljas olemine.

Margus: võrgustiku toimimise üheks aluseks on kristlik osadus seda ei pea ümber seletama, vaid kinnitama. Veel vaja eesmärke täpsemalt seada.

Aet: kes võiks olla vajalikud partnerid, kellelt saaks abi, info, raha?

Otto: kultuurimajad, sh. vallavalitsus – aegajalt vajalik näituste/filmivaatamiste mõttes.

Margus: kohalikud omavalitsused ja arenguagentuur kui puhver, kes aitaks pöörduda ja vahendada infot. Siis on arusaadavus ja ehk kaalukus.

Otto: võimalusel oleks hea meelega valmis ühisprojektide kirjutamisel – ühisprojektid kaalukamad.

Peeter: KOV sotsiaalosakond – inimeste tegelike vajaduste info ja võimalik kiriku abi, samuti noorsootööspetsialistidega, toidupank. Pukas oli varasemalt koguduse kauplus, selle taaskäivitamiseks oleks vaja ruume, ideaalis tasuta rendipind, koostöökoht KOViga.

Kati: lastekaitse, info sellistest peredest, kellel oleks vajalik abi. Kuidas toetada peresid, kes pole otseselt nõu abivajadustega perede nimekirjas, kuid kus oleks tuge vaja, st. otseselt mitte raskustes pere vaid piiripealses olukorras. Kuidas selliseid abivajajaid leida? Usaldusväärne partner, kellega saab infot vahetada.

Ülla: ootate infot nende kohta, keda oleks vaja toetada.

Margus: ettepanek inforingiks omavalitsuste süsteemist, siis on teada täpsemalt, kuidas mingi info liigub.

Ülla: saame teha zoom inforingi KOVi kohta.

Aet: kaasata piirkonnapolitseinikke, kes näevad lapsi, kes hakkavad käitumisega silma jääma.

Ülla: kaasata ka Päästeamet, kes kodukülastuste tõttu omab infot abivajavate inimeste kohta.

Margus: olen suhelnud koolipsühholoogidega. Võiks rääkida teemadel, millal teismeliste puhul hakkavad asjad halvaks minema, psühholoogi kaasamine, et tunda ära riskikäitumise poole liikumine, edasi sealt ka reaalsed tegevused riskilastele – laagrid jmt. Seega võrgustikul ülesanne ka enese harimine. Koolituskanal õppimaks tundma maailma enda ümber. Avatud ühiskonna teemad sisse tuua, et julgeksime näha maailma enda ümber sellisena nagu ta on.

Ülla: üks murekoht meie piirkonnas oleks ka sõltuvuste teema.

Aet: Info rahastusvõimalustest ja 16. aprilli infopäevast saadame hiljem, kuidas taotleda rahastust oma ideedele kohaliku omaalgatuse programmist, kus usuühendused on abikõlblikud taotlejad.

Ülla: maakondlik heaolutaotlusvoor kuulutatakse välja aprilli lõpus/mai alguses, rahastust antakse pehmetele tegevustele maksimaalselt 2000 eurot ühele taotlusele. Prioriteet lapsed, noored ja pered. Oluline, et oleks tegu jätkusuutlike tegevustega. Turvalisuse taotlusvoor, mis võimaldab turvatunde tõstmist toimub sügishooajal ja sellest võimalik teha ka investeeringuid.

Järgnes ühenduste uuenenud kontaktide vahetus.

Koosoleku juhataja:

Ülla Kimmel

Protokollija:

Aet Arula-Piir

Lisa 3

Valgamaa usuühenduste ja partnerite koostöövõrgustiku koosoleku protokoll 19.04.2021

Valgamaa usuühenduste koosolek toimus 13. 04.2021 kell 13.00 – 15.00.

Osalejad:

Kati Tamm EKNK Valga kogudusest;

Sirje Sillamägi-Tamm, Valga ohvriabi;

Maarja Mägi, Valga Avatud Noortekeskus/ Valgamaa Noorsootöökeskus TANKLA;

Jüri Kõre, Valga Vallavalitsuse sotsiaalosakond;

Ülla Kimmel SA Valgamaa Arenguagentuuri rahvatervise ja siseturvalisuse võrgustiku koordinaator;

Aet Arula-Piir SA Valgamaa Arenguagentuuri MTÜ konsultant ja programme spetsialist.

Koosoleku päevakord:

- Ohvriabi ettekanne tegevustest.
- Ülevaade Valga vallas ja maakonnas korraldatud noorsootööst.
- Arutelu.

Koosoleku käik:

Aet: Valga piirkonna politsei esindaja Kairi Ruus on huvitatud partnerlusest usuühenduste võrgustikuga, kuid kahjuks ei saa tänasel koosolekul osaleda. Ta lubas uurida ka kaplanilt, millised on võimalused aktiivse koostöö korraldamiseks.

1. Kuulati Valga ohvriabi ülevaadet oma töökorraldusest. Slaidid lisatud protokollile.

Lisaks soovis Sirje Sillamägi-Tamm tutvustada vägivallast loobumise tugiliini teenuseid, mille info jäi slaidikavast välja, kuid mille tutvustus on leitav siin:

<https://sotsiaalkindlustusamet.ee/et/ohvriabi-ennetustoo/tugi-vagivallast-loobumiseks>

Arutelu ohvriabi teemal:

Ülla: kas psühholoogilist abi saavad ohvriabi kliendid maakonnas kohapeal?

Jüri: kohapeal saab nõustamist. Võimalusel ja vajadusel käiakse ka Tartus (spetsiifilised probleemid). Valga vald on huvitatud koostööst usuühenduste võrgustikuga. Oluline on partnerlus valdkondades kus tervishoiuvaldkond on koostöömomendiks. Probleem vaimse tervise alase nõustamise probleemid kohapeal seoses spetsialistide vähesusega. Samuti on probleemiks vabatahtlike tegevus eakate toetamisel. Usuühenduste võrgustik käib koos vabatahtlikult ja see on väga hea võimalus ka eelmainitud koostöö vallas. Viljandis töötavad nõu seltsidaamid, mis on tugisüsteem jõudmaks eakateni ja saamaks ülevaadet nende murekohtadest. Valgas oleks soov midagi sarnast käivitada.

Valga vallal on soov ka täiendada sotsiaalvaldkonnale mõeldud toetuste süsteemi rakendamine. See oleks võimalus mitmekesistada valdkondlike algatuste elluviimist, vähendada formaalsust sotsiaalhoolekande tegevustes.

Sirje: ohvriabi töös on väga oluline kannatlikkus – kogu töö käib ohvrile sobivas tempos. Kõige olulisem on lähisuhtevägivalla alla kannatajale teadvustamine, et vägivallaringist saab välja ning selleks on loodud toetav süsteem.

Ülla: millest on Valgamaal kõige rohkem puudust?

Sirje: teenuseosutajatest, keda maakonnas kohapeal pole. Loomulikult ka sellest, et inimesed ei tea, et neil on kohustus reageerida kui märgatakse abivajavat last – ise ei pea sekkuma, kuid vajalik on ametiasutuste teavitamine. Mida kiiremini suudab ohvriabi koostöös partneritega reageerida, seda suurem on võimalus päästa lapsi ja murda ebanormaalseid käitumismustreid.

Aet: kas usuühenduste võrgustik võiks ohvriabile olla partneriks? Kuidas?

Sirje: kuna inimesed on erinevad, siis kogu pere tugi usuorganisatsioonilt on väga oluline. Näiteks igapäevaste tegevuste toetamine – kursisolek, suunamine abi andvate asutuste poole, nõ igapäevase elu toetamine, sest abivajajad on nii raskustes, et ei pruugi igapäevaste asjadega enam hakkama saada. Sarnane tugiisiku teenusele. Ka MARAC programmis on vabatahtlike info värbamine oluline, seega võib endast teada anda, kui on huvi.

Kati: ühe juhtumi põhised on näide, kus peres pole enam normaalset suhtlust, on vaid tülid ja vaimne vägivald. Oluline, et ohver ise saab aru, et tal on õigus abi saada ja on olemas süsteem, mis teda toetab. Samas on vaja abi ka teisele osapoolele.

Sirje: viimasel ajal ongi vaimset vägivalda rohkem. Olukord on nii hull, et pöördujad on nõ viimsel piiril. Muutuste rakendamine on väga ebamugav, kuid neist pole pääsu ja kiireid häid lahendusi pole. Vanemate tüli kantakse lastele ja nende kaudu käib mõjutamine. Lisaks on lastekaitse töötajate osas levinud väärinfo kui karistajatest. Tegelikult on lastekaitse töötajad toeks ja abiks, kuidas olukorda parandada. Abi saab mõlemale osapoolele pakkuda.

Maarja: lisaks mehe ja naise lepitamisele on võimalusel vajada lepitada ka lapsi mõlema osapoolega. Nii saab vältida ka edasisi lapse riskikäitumisi.

2. Kuulati ettekannet noorsootööst: Valgamaal kolm keskust, Valga Avatud Noortekeskuse alla kuuluvad ka Taheva, Õru, Tõlliste ja Karula noortekeskused. Samuti Tõrvas ja Otepääl noortekeskused ja sealsed piirkondlikud keskused. Igas keskus on tööl noorsootöötajad. Keskused pakuvad mitmesuguseid huvitegevusi, väiksemates kohtades ongi noortekeskus huvitegevuse koordineerijaks. Korraldame malevaid, laagreid, talvel avatud noorsootöö võimalusi, ettevõtlusõpet. Kirikutega on tehtud koostööd päevalaagrite raames (noortekeskuste ruumide kasutus, tegevuste läbiviimine). Noorsootöötajad on avatud, mobiilse noorsootöö raames võivad ka usuühenduste vabatahtlikud ühineda ja koos noorsootöötajatega ühineda. Noortekeskuse huvitegevus ei eelda, et noor peab kohustuslikult iganädalaselt kohal käima. Ringide töö on avatud kõigile, eeldus ja kohustus iga kord kohal käia puudub. Noortekeskus on noorte jaoks olemas ja avatud, sund puudub. Kui noor tunneb end hästi ka lihtsalt üksi istudes, siis tal lastaksegi olla. Samas ollakse avatud suhtlusele ja toetatakse noori. Noortekeskuses käivad nii riskikäitumisega noored, kes ehk mujal ei ole nii oodatud. Samas käivad ka andekad ja vaba aja tegevustega hõivatud noored, kellel on huvi kirjutada näiteks noorsootöö valdkonna projekte. Need noored ei veeda

siin aega, vaid tullakse sihipäraseid tegevusi tegema. Riskinoortele pakub noortekeskus turvalist kohta, kus olla.

Aet: noortekeskus on see koht, mis võtab ka vastu näiteks kangaid, mis kasutati õmblusringis ära.

Maarja: meil on avatud ka köök, noored omandavad ka eluks vajalikke oskusi. Nad saavad juhendaja juuresolekul ise endale süüa teha, siia tuuakse annetustena ka toiduaineid. Õpitakse ja õpetatakse nõusid pesema (nt. roma poisse), toimub töökasvatus. Noorsootöötajal on aega tegeleda ja piisavalt kannatlikkust, et noortega tegeleda.

Ülla: millest noorsootöötajana puudust tunned?

Maarja: erialastest nõustajatest, rehabilitatsioonikohtadest. Abi vajavaid noori on palju, näiteks on peaaegu võimatu saata sõltlasest noort nõustamisele või ravile. Samuti pole nõustajaid vaimse tervise probleemidega noortele. Puuduvad võimalused pereteraapiaks. Häid spetsialiste pole. Noorsootöötaja peab olema võimeline lahendama erisuguseid probleeme, mis pole otseselt noorsootöö. Tuleb nõ tulekahjusid kustutada, sest sekkumisi ei saa, nõustamisele pääseb alles kolme kuu pärast. Kui noorel pole väärtegu, pole temaga seotud politsei väljakutset või määratud puuet, siis riskikäitumisega või probleemidega noori ei olegi võimalik abi saamisele suunata. Vajalik oleks seaduse muudatused, samuti inimesed, kes aitaksid. Töö kõrvalt pole ka võimalik päevases vormis õppida erialaseks spetsialistiks. Samas puhtalt vastava valdkonna haridusega inimene ei pruugi noorsootööd tehes hakkama saada. See probleem süveneb, praegu on juba kriitiline olukord. Valga noortekeskus on võtnud suuna, et oodatud on ka riskinoored, mis seab ka töötajale suurema vastutuse. Kui viiest noorest õnnestub ühte aidata, siis seda saab lugeda juba suureks saavutuseks. Noorsootöötajad töötavad tulevikuga.

Kati: kui kirik saab kuidagi abiks olla, siis selline soov on kirikul täiesti olemas.

Nelipühi kirik toob hea meelega ka toidukaupa noortele köögis söögi tegemiseks.

Maarja: koos tegutsemiseks saab näiteks 1. juunil teha lastekaitsepäeva sünnimälestust.

Jooksvalt vaatame piirangute seisu ja seejärel saame täpsustada edasiseid täpsemaid tegevussuundi.

Järgnes arutelu võimaliku tõlke korraldamise üle edasistel koosolekutel.

Valga vallavalitsuse, Ohvriabi ja Noortekeskuse esindajad andsid nõusoleku edaspidi jätkata partnerina usuühenduste võrgustikule.

Koosoleku juhataja:

Ülla Kimmel

Protokolliaja:

Aet Arula-Piir

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Aet Arula-Piir, annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Valgamaa usuühenduste võrgustiku käivitamine ja liikmeskonna ning partnerorganisatsioonide ootused sellele“, mille juhendaja on Kaido Soom, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada see digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

1. Annan Tartu Ülikoolile loa teha ülalmainitud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

18.07.2021